

**ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ДАР БОРАИ ФАЪОЛИЯТИ САВДОИ ХОРИЧӢ

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкили ва иқтисодии фаъолияти савдои хориҷӣ, принципҳои асосии фаъолияти савдои хориҷӣ, ҳуқуқи ӯҳдадорихои субъектҳои фаъолияти савдои хориҷиро танзим намуда, барои фароҳам овардани шароити мусоид ба фаъолияти савдои хориҷӣ ва ҳамгирии самараноки он ба иқтисодиёти ҷаҳонӣ равона гардидааст.

БОБИ 1. МУҚАРРАТОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Доираи амалӣ Қонуни мазкур

1. Қонуни мазкур дар соҳаи танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ, инчунин ба муносибатҳои, ки бевосита бо ҷунин фаъолият алоқаманданд, татбиқ мегардад.

2. Муқаррароти Қонуни мазкур, ки ба хизматрасониҳои савдои хориҷии танзими давлатӣ дахл доранд, ба хизматҳои ба мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон расонидашаванда татбиқ карда намешаванд.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **фаъолияти савдои хориҷӣ** - ҳама намуди фаъолияти марбут ба интиқоли мол, дигар молу мулкӣ моддӣ, ҳуқуқҳо ё хизматрасонӣ, ки байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кишварҳои дигар ё дар қаламрави берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад;

- **субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ** - шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, аз ҷумла шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии хориҷӣ, ки мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур бо фаъолияти савдои хориҷӣ машғуланд;

- **шахе** - ҳар шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, аз ҷумла шахси воқеӣ ё ҳуқуқии хориҷии эътирофнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- **мол** - ҳар молу мулкӣ моддӣ, ба истиснои қоғазҳои қимматнок ҳуҷжатҳои тиҷоратӣ ё маблағҳои пулӣ, ки барои мубодила ва фӯруш пешбини шудааст;

- **содирот** - баровардани мол аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон қаламрави давлати дигар мутобиқи қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- **воридот** - ворид намудани мол аз қаламрави давлати дигар мутобиқи Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- **транзит** - интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт тавассути қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, агар ҷунин интиқол танҳо аз қисми роҳе амалӣ гардад, ки берун аз ҳудуди қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон оғоз ва анҷом меёбад;

- **ичозатдиҳӣ (ғайриавтоматӣ)** - иҷозате, ки барои амалӣ намудани воридот ё содирот шартӣ пешаки буда, дар ҳолатҳои махсус дар асоси аризаи шахси манфиатдор аз мақомоти давлати дар доираи расмиёти маъмури гирифта мешавад;

- **ичозатдиҳии автоматӣ** - иҷозати воридот ё содирот, ки танҳо барои мақсадҳои маъмури ё оморӣ зарур буда, бидуни истисно дар ҳар ҳолат аз тарафи мақомоти давлатӣ дода мешавад;

- **ҳузури тиҷоратӣ** - ҳар шакли бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозатдодашудаи ташкили фаъолияти соҳибкорӣ ва фаъолияти дигари иқтисодии шахси хориҷӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ё бо қонунгузори давлати хориҷӣ иҷозатдодашудаи фаъолияти шахсони воқеӣ ё ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қаламрави давлати хориҷӣ бо мақсади савдои мол ё хизматрасонӣ, аз он ҷумла бо роҳи таъсиси шахси ҳуқуқӣ, филиал ё намоёндагии шахси ҳуқуқӣ ё иштирок дар сармояи оинномавии (шариконаи) шахси ҳуқуқӣ;

- **чораҳои маҳдудкунии** - ҳамаи навъҳои мамнӯт, маҳдудиятҳои иқдорӣ, бочҳои махсус (ба ғайр аз бочҳои гумрукӣ, андозҳои дохилӣ ва ҳаққи хизматрасонӣ), шартҳо, иҷозатномаҳо, иҷозатҳо ва ё чораҳои дигари аз ҷониби мақомоти давлатҳои дахлдор муқарраргардида, ки хусусияти маҳдудкуниро дар фаъолияти савдои хориҷӣ, ба истиснои регламентҳои техники, дороянд;

- **маҳдудиятҳои миқдорӣ** - дараҷаи интиқоли арзиши умумӣ ва ё ҳадди ниҳони молҳои муайяне, ки дар фосилаи муайяни вақт метавонанд содирот ва ё воридот шаванд, ҳамчунин манъи содирот ва ё воридот;

- **квота** - ҳисса дар арзиш ё миқдори умумии содирот ё воридоти ба шахе ё гуруҳи шахсон (содиркунандагон ё воридкунандагон)- тақсимшуда;

- **бочи зиддидемпингӣ** - бочи махсусе, ки ба воридоти мол ҷиҳати талофии оқибатҳои демпинг муқаррар карда мешавад;

- **демпинг** - воридоти молҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бо нархи пасттар аз арзиши аслии онҳо, ки боиси расонидани зарари моддӣ ба таври назаррас бозмедорад Ҷумҳурии Тоҷикистон бунёдшуда мегардад ё хатарирасонидани онро дорад ва ё бунёди sanoatro да Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври назаррас бозмедорад;

- **арзиши муқаррарӣ** - нархи қиёсӣ барои моли шабеҳе, ки дар кишвари содиркунанда дар ҷараёни муқаррарии сафдо пешбинӣ шудааст. Агар ин молҳо дар бозори кишвари содиркунанда фӯрӯхта нашаванд, пас нархи муқаррарӣ нархи болотарини қиёсии моли шабеҳе мебошад, ки барои содир ба кишвари сеюми бо шароити бозори бо ҳамин шароит дар Тоҷикистон қиёсшаванда пешбини шудааст. ба шарте ки ин нарх намунавӣ бошад ё арзиши истехсолп чуин молҳо дар кишвари истехсолкунанда ба маблағи қобили қабул барои хароҷоти маъмури, савдо, хароҷоти умумӣ ва барои фонда зиёд карда шуда бошад;

- **бочи ҷубронӣ** - бочи махсусе, ки ба воридоти молҳо бо мақсади рафъи оқибатҳои хар як субсидияи дар кишвари истехсолкунанда ё содиркунанда мустақиман ё ба таври ғайримустақим барои истехсол ё содироти ҷунин молҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодшуда муқаррар карда мешавад;

- **мусоидати молияви (субсидия)** - хар саҳми мустақим ё ғайримустақими молиявӣ ё саҳми дигари ҳукумати кишвари истехсол ё содиркунанда ва ё мақомоти он, ки тавассути он ба истехсолкунанда ё содиркунанда бартарият дода мешавад, ба истиснои ҳолатҳои, ки саҳми молияви мазкур субсидияе бошад, ки барои андешидани тадбирҳои мутобиқи муқаррароти созишномаҳои Созмони Умумиҷаҳонии Савдо асос нагардад;

- **саноати ватани** - истехсолкунандагони молҳои шабеҳи ватанӣ дар маҷмӯъ ё он истехсолкунандагоне, ки ҳаҷми умумии истехсоли молҳои мазкури он қисми асосии ҳамаи ин молҳои истехсоли ватаниро ташкил медиҳад;

- **молҳои шабеҳ** - маҳсулоте, ки аз хар лиоз бо маҳсулоти баррасишаванда айнияти комил доранд, яъне шабеҳ мебошанд ва ё дар сурати набудани ҷунин маҳсулот, маҳсулоти дигар, гарчанде аз ҳар лихоз шабеҳ набошанд ҳам, хусусиятҳои хеле монанд ба хусусиятҳои маҳсулоти баррасишавандаро доранд;

- **истехсоли ватанӣ** - истехсолкунандагони молҳои айниятдошта, шабеҳ ё бевосита рақобаткунанда, ки маҳсулоти умумии онҳо ҳиссаи назарраси ҳаҷми умумии истехсоли ватанин чунин маҳсулотро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил мекунад;
- **зарари чиддӣ** - бадшавии умумии назарраси вазъи истехсоли ватанӣ.

Моддаи 3. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти савдои хориҷӣ

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти савдои хориҷӣ ба Қонституция (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон иборат мебошад.

Моддаи 4. Санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ

Агар дар санади ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон нисбат ба меъёрҳои дар Қонуни мазкур дарҷгардида меъёрҳои дигар муқаррар шуда бошанд, пас меъёрҳои санади ҳуқуқии байналмилалӣ истифода мешаванд.

Моддаи 5. Принсипҳои асосии таъзиқи давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ

Принсипҳои асосии таъзиқи давлатии фаъолияти савдои хориҷи инҳо мебошанд:

- ягонагии сиёсати савдои хориҷӣ ҳамчун қисми таркибии сиёсати иқтисодии хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ аз тарафи давлат;
- баробари ва поймол накардани ҳуқуқи субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ;
- ягонагии қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва низомии таъзиқи давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ;
- интиҳоби чораҳои таъзиқи давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ, ки барои иштирокчиёни фаъолияти савдои хориҷӣ ба он андозае вазии набошанд, ки ҷиҳати таъмини ноилшавии самаранок ба мақсадҳои. ки барои амалӣ намудани онҳо андешидани тадбирҳои таъзиқи давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ лозим аст, зарур мебошанд;
- ошкорбаёнӣ зимни таҳия, қабул ва истифодаи чораҳои таъзиқи давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ;
- истисноии даҳлати беасоси давлат ё мақомоти он ба фаъолияти савдои хориҷӣ ва расонидани зарар ба субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ ва иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- масъулияти мутақобилаи давлат ва субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ.

Моддаи 6. Низомии милли

1.Ба шахсони хориҷӣ, ки мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур бо воридот ё содироти мол машғуланд, ҳамон навъ низоме пешниҳод карла мешавад, ки ба шахсони ватанӣ пешниҳод шудааст.

2.Молҳои воридшаванда ба таври мустақим ё ғайримустақим мавриди ситонидани ҳар намуд андозҳои дохилӣ ё пардохтҳои дохилӣ дигарӣ зиёдтар аз онҳое, ки мустақим ё ғайримустақим нисбат ба маҳсулоти шабеҳи истехсоли ватанӣ истифода мешаванд, қарор намегиранд. Нисбат ба молҳои воридоти дар қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва талаботи марбут ба фуруш дар дохил, ба фуруш гузоштан. харид, интиқол, тақсимот ё истеъмол низомии на камтар мусоид ач низомии барои молҳои шабеҳи ватанӣ пешниҳодшаванда муқаррар карла шуда, бо хамин роҳ истифода намудани чунин андозҳо, пардохтҳои дохилӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ё талабот ба хоштири ҳифзи истехсоли¹ и ватанӣ татбиқ карда намешаванд.

3.Ба хизматрасониҳо ва таҳвилгарони хизматрасоние, ки аз дигар давлат ё қаламрави хориҷӣ бармеоянд, нисбат ба низомии ба хизматрасониҳои шабеҳ ва таҳвилгарони ватанин хизматрасо низомии на камтар мусоид пешниҳод мешавад.

4.Низомии милли мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон ва дар ҳолатҳои дигар бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегардад

Моддаи 7. Низомии мусоидати бештар

1.Низомии мусоидати бештар нисбат ба молҳо аз низоме, ки ба моли шабеҳи дар дигар давлат ё қаламрави дигар истехсолшуда ё барои ҳар давлат ё қаламрави дигар пешбинишуда, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон бо он дар мавриди воридот ё содирот ба давлат ё қаламрави хориҷи, ҳар намуд бочу хирочи гумрукии вобаста ба воридот ё содироти мол, инчунин пардохтҳои байналмилалӣ барои воридот ё содирот ситонидашаванда ва усули андуштани чунин бочу хироч ва дар мавриди қоидаҳо ва расмиёти марбут ба воридоту содирот ва ҳамаи талаботи марбут ба фуруш дар дохил, ба фуруш баровардан, харид, интиқол, тақсимот ва истифодаи ўҳдадорҳои байналмилалӣ дорад, низомии на камтар мусоид пешниҳод карда мешавад.

2.Низомии мусоидати бештар нисбат ба чораҳои марбут ба савдои хизматрасониҳо низоме дар назар дорад, ки ба хизматрасониҳо ва таҳвилгарони хизматрасониҳои ҳар кишвар ё қаламраве пешниҳод шуда, он нисбат ба низомии ба хизматрасониҳо ва таҳвилгарони хизматрасониҳои шабеҳи ҳар кишвари дигар пешниҳодшуда на камтар мусоид аст.

3.Низомии мусоидати бештар ба имтиёзҳо, ки ба кишвари ҳамсоя бо мақсади мусоидат намудан ба савдои наздисарҳадӣ дода шудаанд, инчунин ба имтиёзҳо, ки мутобиқи созишнома дар бораи бунёди минтақаи савдои озод ё иттиҳоди гумрукии дучониба ё бисёрҷониба ва ё мутобиқи созишномаи муваққатӣ ҷиҳати мусоидат барои бунёди минтақаи савдои озод ё иттиҳоди гумрукии пешбинигардида дода мешавад, дахл надорад.

4.Низомии мусоидати бештар ба молҳои воридшаванда ва хизматрасониҳо тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон ва дар ҳолати дигар бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод мегардад.

Моддаи 8. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷи

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷи инҳо мансубанд:

- муайян намудани мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷи;
- таъмини пешбурди сиёсати ягонаи савдо ва андешидани тадбирҳои ҷиҳати татбиқи он, қабули қарорҳои дахлдор ва таъмини иҷрои онҳо;
- татбиқи чораҳои маҳсус ҳангоми амалӣ намудани савдои хориҷии молҳо;
- мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ) профнаму Тоҷикистон ва Қонун мазкур қабул намудани қарорҳо дар бораи чорп намудани маҳдудиятҳои миқдории содирот ва воридоти молҳо;
- мутобиқи Қонуни мазкур муқаррар намудани тартиби иҷозатдиҳии содирот ва (ё) воридоти навъҳои алоҳидаи молҳо. инчунин муайян намудани номгӯи молҳои алоҳидае, ки нисбат ба онҳо чунин тартиб истифода мешавад;
- муайян намудани тартиби назорати содирот ва (ё) воридоти навъҳои алоҳидаи мол;
- амалӣ намудани салоҳияти дигарӣ муайяннамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷи.

Моддаи 9. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷи

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷи (минбаъд - мақоми ваколатдори давлатӣ) инҳо дохил мешаванд:

- гузаронидани мониторинги татбиқи Қонуни мазкур;
- пешниҳоди маълумоти ҳарсола ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба натиҷаҳои мониторинги гузаронидашуда;
- таҳияи пешниҳодҳо оид ба тақмили қонунгузорӣ дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷи;
- таҳияи пешниҳодҳо оид ба истифодаи чораҳои танзими тарифию ғайритарифии фаъолияти савдои хориҷи;
- таҳияи пешниҳодҳо оид ба фароҳам овардани шароити мусоид барои фаъолияти савдои хориҷи;

бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон додани иҷозат барои содирот, воридот ё транзити молҳои алоҳида;

- анҷоми ваколатҳои дигари муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷи.

Моддаи 10. Қафолати ҳуқуқи манфиатҳои субъектҳои фаъолияти савдои хориҷи

1. Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмини ҳуқуқи манфиатҳои субъектҳои фаъолияти савдои хориҷиро қафолат медиҳад.

2. Дар сурати аз ҷониби мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардидани санадҳои, ки ҳуқуқи субъектҳои фаъолияти савдои хориҷии муайяннамудаи Қонуни мазкурро вайрон мекунад, зарари ба онҳо расонидашуда мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон ба тариқи суди аз ҷониби ин мақомот ҷуброн карда мешавад.

Моддаи 11. Боздоштан ва қатъ намудани фаъолияти савдои хориҷи

Фаъолияти субъектҳои савдои хориҷи дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо бо қарори суд боздошта ё қатъ карда мешавад. Нисбат ба қарор дар бораи боздоштан ё қатъ намудани фаъолияти савдои хориҷи бо тариқи судӣ шикоят кардан мумкин аст.

Моддаи 12. Иттилооти махфӣ

1. Ҳар иттилооте, ки аз рӯи хусусияташ махфӣ мебошад ё аз ҷониби тарафҳо нисбат ба ҳар як расмиети бо Қонуни мазкур танзимшаванда ба таври махфӣ пешниҳод мегардад, ҳамчун иттилооти махфӣ баррасӣ мешавад.

2. Иттилооте, ки аз рӯи хусусияташ махфӣ мебошад, иттилоотро дар бар мегирад, ки ифшои он метавонад барои рақиб афзалиятро дар рақобат таъмин намояд ё ба тарафи пешниҳоднамудаи иттилоот ё тарафе, ки аз он иттилоот гирифта шудааст, таъсири назарраси махфӣ расонад.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ ё ҳар мақоми давлатие, ки дар расмиёти марбут ба фаъолияти савдои хориҷӣ иштирок менамояд ё шахсони мансабдори онҳо барои ифшои иттилооте, ки дархост дар бораи махфӣ будани он аз ҷониби тахвилгари он пешниҳод гардида, мутобиқи Қонуни мазкур ба иҷозати махсуси тахвилгари (соҳиби) иттилоот ба даст оварда шудааст, ҳуқуқ надоранд.

Моддаи 13. Шаффофият

1. Ҳеч як чораи маҳдудкунанда то гузаштани 30 рӯз пас аз нашри расмии он эътибор пайдо карда наметавонад, агар бевосита дар Қонуни мазкур тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд бо дархости хаттии шахси манфиатдор иттилоотро дар бораи татбиқи Қонуни мазкур пешниҳод намояд.

Моддаи 14. Таъмини шароити мусоид барои дастрасӣ ба бозорҳои хориҷи

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон чиҳати фароҳам овардани шароити мусоид барои дастрасии субъектҳои ватании фаъолияти савдои хориҷӣ ба бозорҳои давлатҳои хориҷӣ чораҳо андешида, бо ин мақсад гуфтушунидҳои дучониба ва бисёрҷониба мегузаронад, шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба имзо мерасонад, инчунин чиҳати мусоидат ба инкишофи робитаҳои иқтисодии хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таъсис ва фаъолияти ташкилотҳои байналмилалӣ ва комиссияҳои байниҳукуматӣ иштирок менамояд.

БОБИ 2. САВДОИ ХОРИҶИИ МОЛ

Моддаи 15. Ҳуқуқи воридот ва содироти мол

1. Ҳар шахе мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, муқаррароти Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ метавонад молҳои зеринро, бо назардошти мақоми оҳо. ВАЛЕ БО он маҳдуд нашуда, ворид ё содир намояд:

- молҳои, ки барои фурӯш, коркарди дохилӣ ё беруни на ё ҳар муомилоти дигари тиҷоратӣ, бо назардошти қонунгузори танзимкунандаи фаъолияти тиҷоратӣ пешбинӣ гардидаанд:

- молҳои барои эҳтиёҷоти ҳуди шахси ҳуқуқӣ, истифодаи шахсӣ ё оилавӣ пешбинигардида;

- молҳои, ки барои амали гардонидани фаъолияти касбӣ, аз ҷумла фаъолияти соҳибкорон, хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) ва шахсони воқеии бо фаъолияти касбӣ ё хизматрасонӣ машғулбуда пешбинӣ гардидаанд.

2. Шахсони хориҷие, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳузури тиҷоратӣ надоранд (агар онҳо намоёндагӣ ё филиал ва ё дар ҳар шакли дигар ташкилоти соҳибкорӣ ва ё касбӣ нашошта бошанд), барои ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани мол дар ҳар марҳилаи воридот бевосита ва ба қадри зарурат барои истифода бурдан аз хизматҳои брокери гумрукӣ(намоёнда) ё ҳар шахси воқеӣ ё ҳуқуқии маҳаллӣ ҳуқуқ доранд. Вале чунин воридкунандагон барои дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон фуруҳтан ё паҳн намудани ин молҳои воридотӣ ҳуқуқ надоранд. Воридкунандагоне, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳузури тиҷоратӣ надоранд, молҳои воридотиро танҳо ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие расонида метавонанд, ки барои дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон паҳн намудан ва фуруҳтани чунин молҳо ҳуқуқ доранд.

Моддаи 16. Маҳдудиятҳои миқдорие, ки аз тарафи Ҳу

Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд

1. Воридот ва содироти мол, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 2 моддаи мазкур, бидуни маҳдудиятҳои миқдори амалӣ мегарданд.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои зерин метавонад маҳдудиятҳои миқдории содиротро муқаррар наояд:

- норасоии шадиди молҳои, ки барои Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳамияти назаррас доранд ё барои сабук кардани чунин норасоӣ;
- бо мақсади ҳифзи захираҳои табиӣ тамомшаванда, агар-маҳдудиятҳои содирот ҳамзамон бо маҳдудиятҳои барои истеҳсол сифидодаи дохилӣ татбиқ шаванд.

3. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобики моддаҳои 43-49 Қонуни мазкур ба сифати чораи муҳофизатӣ метавонад маҳдудиятҳои миқдорииро ба воридот қорӣ наояд.

Моддаи 17. Истифодаи ғайритабъизии маҳдудиятҳои миқдорӣ

1. Дар сурате ки, агар Қонуни мазкур ба муқаррар намудани маҳдудиятҳои миқдории содирот ва (ё) воридотӣ мол иҷозат дода бошад, чунин маҳдудиятҳо, сарфи назар аз кишвари истеҳсолкунандаи мол татбиқ карда мешаванд.

2. Дар сурате ки, агар хангоми муқаррар намудани маҳдудиятҳои воридоти мол тақсмоти ҳиссаҳои барои воридоти мол байни давлатҳои ҳориҷии манфиатдор сурат гирад, воридоти қаблии мол аз чунин давлатҳо ба назар шрифта мешавад.

Моддаи 18. Огоҳинома дар бораи миқдор

Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд дар давоми мӯҳлати муайян дар бораи миқдори умумӣ ё арзиши молҳои, ки ба воридот ё содироташон мутобики Қонуни мазкур иҷозат дода шудааст, инчунин дар бораи хар гуна тағйирт дар миқдор ё арзиши онҳо огоҳиномаи оммавӣ пешниҳод наояд.

Моддаи 19. Тақсмоти квотаҳо

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд квотаҳоро дар асоси огоҳиномаи оммавӣ дар бораи пешниҳоди аризаҳои тақсим наояд.

2. Огоҳиномаи оммавӣ бояд 8 рӯз пеш аз тақсмоти квотаҳои интишор карда шавад.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд квотаҳоро дар асоси меъёрҳои объективӣ оқилона ва шартҳои дар огоҳиномаи оммавӣ зикргардида, ки набояд ҳадафи муҳофизат ё натиҷаи таҳрифсозандаи рақобатро дошта бошанд, тақсим наояд, аз он ҷумла:

- миқдори аз ҷиҳати иқтисодӣ асоснокӣ молҳои аз рӯи квота;

- нишондиҳандаҳои дар бораи истифодаи квотаҳои қаблан ҷудогардида аз ҷониби аризадиханда;

- тақсмоти квотаҳо ба шахсоне, ки ба онҳо квотаҳои қаблан тақсим нашуда буд.

4. Дар қарорҳои оид ба тақсмоти квотаҳои бояд шартҳои, ки аз ҷониби шахсони квотагиранда иҷро гарданд, аз он ҷумла мӯҳлати на зиёдтар аз як сол, ки квотаҳои дар давоми он бояд истифода шаванд, зикр ёбанд.

5. Агар шахсе, ки ба ӯ квота ҷудо гардида буд, онро мутобики шартҳои огоҳиномаи оммавӣ дар қисми 1 моддаи мазкур нишондодашуда истифода накунад, мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад қарорро дар бораи тақсмоти квота бекор карда, онро ба шахси дигар ҷудо наояд.

6. Шумораи интиқол дар давраи амали квота номаҳдуд мебошад.

7. Воридкунанда дар интиҳоби кишвари таҳвилгар, содиркунанда бошад, дар интиҳоби кишвари таъинот озоданд.

8. Шахсе, ки ба ӯ квота ҷудо шудааст, наметавонад чунин квотаро ба шахси дигар диҳад ё барои истифодаи он аз тарафи шахси дигар имконият диҳад.

Моддаи 20. Манъи савдои ҳориҷии мол

1. Воридот ва содироти молҳои ба қаламрав ва аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин транзита онҳо тавассути қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, агар муомилоти чунин молҳои мутобики қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ бошад.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад воридот, воридоти муваққатӣ ё транзити молҳоро манъ кунад, агар гардиши чунин молҳои мутобики қонунгузори кишвари содиркунанда, кишвари истеҳсолкунанда ё кишвари таъиноти онҳо манъ гардида бошад.

Моддаи 21. Пардохтҳои, ки вобаста ба воридот ва содироти мол ситонида мешаванд

1. Ҳамаи пардохтҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки вобаста ба воридот ва содироти мол ситонида шуда, боҷҳои гумрукӣ ё андозҳои дигар намебошанд, набояд аз арзиши тахминии хизматҳои расонидашуда зиёд бошанд ва моли истеҳсоли Тоҷикистонро ҳифз наоянд ё ба мақсадҳои молиявӣ ситонида шаванд.

2. Моддаи мазкур нисбат ба пардохтҳои вобаста ба воридот ва содироти мол ситонидашаванда, аз ҷумла марбут ба инҳо татбиқ мегардад:

- маҳдудиятҳои миқдории;

- иҷозатдиҳӣ;

- амалӣ намудани назорати асбобӣ;

- хизматрасонии оморӣ;

- тасдиқ намудани мутобикати маҳсулот ба талаботи ҳатмӣ;

- ташхис ва нозирот.

БОБИ 3. НИЗОМИ ИҶОЗАТДИҲӢ

Моддаи 22. Иҷозатдиҳӣ

Мутобики муқаррароти Қонуни мазкур Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси меъёрҳои, шартҳои ва расмиёти объективонаю оқилона барои воридот, содирот ё транзити молҳои муайян ҳуқуқ дорад иҷозатдиҳиро қорӣ наояд.

Моддаи 23. Меъёрҳои барои иҷозатдиҳӣ ба воридот, содирот ва транзит

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад иҷозатдиҳии воридот содирот ё транзитро бо мақсадҳои зерин қорӣ наояд:

- ҳифзи ҳаёт ва саломати инсон, ҳайвонот ва наботот;

- ҳифзи сарватҳои миллии дорои арзишҳои бадеӣ, фарҳангӣ, таърихӣ ва бостоншиносӣ;

- таъмини амнияти миллий;

- ҳифзи ахлоқи ҷамъиятӣ;

- ҳифзи муҳити зист ё захираҳои тамомшавандаи табиӣ;

- ҳифзи намудҳои растанӣ ва ҳайвоноти нобудшаванда;

- хифзи ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ;
- иҷрои қоидаҳои махсус вобаста ба тиллою нуқра.

Моддан 24. Ваколат барои иҷозатдиҳӣ

1. Иҷозат барои воридот, содирот ё транзит мол аз тарафат мақоми ваколатдори давлати дода мешавад, ки он ягона мақоми давлатии дорои ваколат барои қабули қарор аз рӯи аризаҳо барои иҷозатдиҳӣ ба воридот, содирот ё транзит мебошад.
2. Ариза барои иҷозатдиҳӣ набояд бинобар хатогиҳои ҷузъӣ дар ҳуҷҷатҳо, ки маълумоти асосии дар онҳо дарҷгардидаро тағйир намедиҳанд, рад карда шавад.
3. Қарор дар бораи рад кардани иҷозатдиҳӣ ба аризадиҳанда бояд дар шакли хаттӣ бо асосноккунии чунин қарор пешниҳод карда шавад.
4. Тартиби додан, бозхондан ва бекор намудани иҷозати воридот, содирот ё транзита мол тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддан 25. Шартҳои, ки бояд аз тарафи иҷозатгиранда иҷро карда шаванд

1. Дар иҷозати додашуда бояд шартҳои асосноккардашуда нишон дода шуда бошанд, ки ҳфтан аз тарафи иҷозатгиранда иҷро карда шаванд.
2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон шартҳои муфассалро барои амалӣ намудани воридот, содирот ё транзити молҳои муайян муқаррар менамояд.
3. Иҷозат ба як ё якчанд намуди мол дар ҳолатҳои зерин дода шавад:
 - ба маҳсулоти кишоварзӣ ва молҳои дигаре, ки метавонанд паҳнқунандаи мавҷудоти зараррасон ё беморӣ бошанд, ки боиси зарари назаррас ба ҳаёт ва саломатии инсон, ҳайвонот ва наботот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гарданд, иҷозат танҳо ба як навъи мол дода мешавад;
 - ба осори бадеӣ, фарҳангӣ, таърихӣ ва бостоншиносӣ иҷозат ба ҳар моли муайян дода мешавад ё ба миқдори зиёди молҳои, ки як борро ташкил мекунанд, як иҷозат дода мешавад.

Моддан 26. Асосҳои барои бекор кардани иҷозат

1. Мақоми ваколатдори давлати иҷозати додашударо танҳо дар он сурат бекор карда метавонад, ки агар:
 - пас аз иҷозатдиҳӣ мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур дар бораи манъи воридот ё содироти молҳои, ки нисбат ба онҳо чунин иҷозат истифода мешавад, қарор қабул шуда бошад;
 - соҳиби иҷозат шартҳои онро вайрон кунад;
 - иҷозат бе риояи муқаррароти Қонуни мазкур ё санадҳои қонунгузориҳои дахлдор дода шуда бошад;
 - қарор дар бораи иҷозатдиҳӣ ба маълумоти қалбаки асос ёфта бошад ё он бо роки фиреб ба даст оварда шуда бошад.
2. Дар ҳолатҳои дар сарҳати якуми қисми 1 моддаи мазкур пешбинигардида, иҷозат барои миқдори моли арзишаш пардохтшуда, вале расониданашуда, ба истиснои ҳолатҳои фавқулодда, набояд бекор карда шавад.
3. Ҳолатҳои фавқулода аз ҷумла хуруҷи бемории ҳайвонот наботот на ё мавҷудоти зараррасонро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолати содироти молҳои кишоварзии нисбат ба чунин бемориҳо ва мавҷудоти зараррасон хассос ва ё дар ҳолати воридоти онҳо, хуруҷ дар кишвари хориҷи, ки чунин молҳо бояд аз он кишвар ворид карда шуда дар навбати худ боиси хатар барои саломатии инсон, ҳайвонот ва наботот шуда метавонанд, дар бар мегиранд.

Моддан 27. Мӯҳлати қабули қарор дар бораи додани иҷозат аз рӯи дархостҳо

Мӯҳлати баррасии аризаҳо барои гирифтани иҷозати воридот транзит ё содирот, агар онҳо бо тартиби воридшавиашон барраси гарданд, набояд аз 10 рӯзи кори аз санаи баӯяйдгирии ариза зиёд бошад

Моддан 28. Мӯҳлати амали иҷозат

1. Иҷозат дар давоми мӯҳлати дар он нишондодашуда, вале ни зиёдтар аз як сол амал мекунад. Миқдори таҳвили мол дар давоми мӯҳлати мазкур номаҳдуд мебошад.
2. Мақоми ваколатдори давлати пешбурди феҳристи иҷозатҳои додашударо анҷом медиҳад.
3. Мундариҷа ва тартиби пешбурди феҳристи иҷозатҳои додашуда бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд.

Моддан 29. Иҷозатдиҳии автоматӣ

1. Тахти иҷозатдиҳии автоматӣ иҷозат барои воридот ва содироти моли ба тариқи автомати гирифташаванда фаҳмида мешавад. Иҷозатдиҳии автоматӣ иҷозате мебошад, ки дар он ариза дар ҳама ҳолатҳо маъқул дониста мешавад ва расмиёти он набояд тариқи маҳдудкунии воридот амалӣ карда шавад.
2. Иҷозатдиҳии автоматӣ бояд дар ҳолати пас аз қабули ариза дар доираи имкониятҳои маъмури, вале дар давоми мӯҳлати на бештар аз 10 рӯзи кории баъди пешниҳоди ариза дар шакли зарурӣ ва пурра дода шавад. Иҷозатдиҳии автоматӣ инчунин метавонад дар шакли эзоҳи дорои рақами махсуси бақайдгирӣ дар нусхаи аризаи пешниҳодшуда дода шавад.
3. Иҷозатдиҳии автоматӣ бояд ба ҳар аризадиҳанда, ки дархости гирифтани иҷозатро дар ҳар вақти пеш аз барасмиятдарории гумрукии мол пешниҳод кардааст, дар сурати пардохти боҷ барои додани иҷозат агар чунин боҷ мутобиқи қонунгузорӣ бояд пардохта шавад, дода шавад.
4. Иҷозатдиҳии автоматӣ дар давоми як сол амал карда, бо пешниҳоди дархост ба таври автоматӣ тамдид карда мешавад. Миқдори тамдидкунии мӯҳдати амалӣ иҷозат номаҳдуд аст.

БОБИ 4. ТАЛАБОТИ МАҲСУС

Моддан 30. Сертификатсия

1. Агар мувофиқи муқаррароти пешбининамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ё санадҳои ҳуқуқи байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон талаб карда шавад, ки молҳои содир ё воридшавандаро бояд сертификатҳои муайян ё ҳуҷҷатҳои тасдиқшудае амроҳӣ намоянд, ки додан ё сертификатсиякунонии онро берун аз инқолати мақоми дахлори давлатӣ мебошад, чунин сертификатҳо ҳуҷҷатҳо бояд аз тарафи мақоми муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дода ва ё тасдиқ карда шаванд.

2. Тартиби сертификатсияи молҳои воридшаванда бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешавад.

Моддаи 31. Талаботи байторӣ, санитарӣ, фитосанитарӣ ва экологӣ

1. Воридот, транзит ва содироти ҳайвонот, наботот, маҳсулоти қорводорӣ, маҳсулоти аз наботот истеҳсолшуда ва дигар молҳои, ки метавонанд паҳнкунанда ва гузаронандаи мавҷудоти зараровар ва бемориҳои сироятӣ бошанд ва ин метавонад ба ҳаёт ва саломати инсон, ҳайвонот ва наботот таъсир расонад ё онҳоро таҳти хатар гузорад, метавонад аз кишварҳои муайян ё қаламрави онҳо дар асоси тавсияҳо ва дастурҳои байналмилалӣ, маълумоти мавҷудаи илмӣ дар бораи вазъи саломати ҳайвонот ва набототи чунин кишварҳо ё қаламравҳо дар муқоиса бо вазъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда шаванд.

2. Воридот, транзит ва содироти мол бояд ба талаботи байторӣ, санитарӣ ва фитосанитарӣ, ки қонунгузорӣ барои навъи муайяни мол муқаррар кардааст, мутобикат намоянд.

3. Воридоти маҳсулоти аз лиҳози экологӣ хатарнок мувофиқи тартиби муайяннамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд таҳти назорати махсус қарор дода шавад.

Моддаи 32. Регламентҳои техники

1. Мутобикат бо регламентҳои техники дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда метавонад ҳамчун шарт барои воридоти мол муқаррар карда шавад. Мутобикати моли воридоти ба талаботи регламентҳои техники бояд бо сертификат ё эълумияи мутобикати мақоми ваколатдори давлатии соҳаи баҳодихии мутобикат тасдиқ карда шавад.

2. Регламентҳои техникий, ба маънои қисми 1 моддаи мазкур меъёрҳои ҳатмиро барои дар муомилот қарор додани молҳо бо мақсади ҳифзи амнияти миллий, саломатӣ ва ҳаёти инсон, ҳайвонот, наботот ва ҳифзи муҳити зист муқаррар менамоянд. Регламентҳои техникий бояд сарфи назар аз маҳалли истеҳсоли мол татбиқ гардида, метавонанд тавсифи мол ё усулҳои коркард ва истеҳсоли ба он дахлдошта, аз ҷумла муқаррароти истифодашавандаи маъмуриё, ки мутобикат бо онҳо хатмӣ мебошад, шартҳои техникий, истилоҳот, аломатҳо, масолеҳи борбандӣ, тамғаҳо на шартҳои тамғазаниро дар бар гиранд, зеро онҳо нисбат ба мол, раванд ё усули истеҳсоли молҳо татбиқ карда мешаванд.

3. Мутобикат бо стандартҳо наметавонад ба сифати шартӣ хатмӣ воридоти мол муқаррар карда шавад, ба истиснои ҳолатҳои, ки стандарт қисми ҷудонопазири регламенти техникий бошад.

БОБИ 5. САВДОИ ҲОРИНИИ ҲИЗМАТРАСОНИҲО

Моддаи 33. Савдои хориҷии хизматрасониҳо

1. Савдои хориҷии хизматрасониҳо бо усулҳои зерин амали гардонидани мешавад:

- аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қаламрави ҳар кишвари дигар ва аз қаламрави ҳар кишвари дигар ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- аз ҷониби шахси ватанӣ ба шахси хориҷӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- аз ҷониби шахси ватанӣ тавассути ҳузури тижоратӣ дар қаламрави ҳар кишвари дигар ё аз ҷониби шахси хориҷӣ тавассути ҳузури тижоратӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- аз ҷониби шахси воқеии ватанӣ дар қаламрави ҳар кишвари дигар ё аз ҷониби шахси хориҷӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, муқаррароти Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ҳар шахс тибқи қисми 1 моддаи мазкур хизмат расонида метавонад.

БОБИ 6. ЧОРАҲОИ МАҲСУС ДАР САВДОИ МОЛҲО

§1. Муқаррароти умумӣ

Моддаи 34. Чораҳо

1. Мутобики муқаррароти моддаҳои 35-51 Қонуни мазкур Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад тавассути қорӣ намудани чораҳои маҳсули тижоратии зерин воридот ё содироти молро маҳдуд созад:

- бочҳои зиддидемпингӣ;

- бочҳои чубронӣ;

- чораҳои муҳофизатӣ;

- чораҳо чиҳати ҳифзи тавозуни пардохт.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон расмиёт ва шартҳои татбиқи чораҳои маҳсули савдои дар қисми 1 моддаи мазкур зикргардидаро бо назардошти муқаррароти созишномаҳои дахлдори Созмонн Умумиҷаҳонии Савдо муқаррар менамоянд.

§2. Бочҳои зиддидемпингӣ ва чубронӣ

Моддаи 35. Меъёрҳои татбиқи бочҳои зиддидемпингӣ ва чубронӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо ҳамоно вақт боқи зиддидемпингӣ ё чубронӣ муқаррар карда метавонад, ки дар асоси таҳқиқоти мутобики муқаррароти Қонунн мазкур гузаронидашуда муайян шуда бошад, ки:

- воридоти демпингӣ ё субсидиявӣ нисбат ба дараҷаи истеҳсол ё истеъмоли дохилӣ хеле афзоиш ёфтааст;

- ба сабаби демпинг ё воридоти субсидияшуда нархи маҳсулоти воридоти нисбат ба нархи маҳсулоти шабеҳи истеҳсоли ватанӣ хеле паст шудааст ва ё нархи маҳсулоти воридшаванда аз нархи моли шабеҳ хеле паст шуда, барои баланд шудани ин нарх имкон надод, ҳол он ки дар ҳолати дигар ин имконпазир мебуд;

- дар натиҷа ба саноати ватанӣ зарари назаррас расонида шуд ё таҳдиди расонидани чунин зарар қорӣ дорад.

2. Боқи зиддидемпингӣ набояд аз маблағи камтарине, ки барои чуброни зарари ба саноати ватанӣ расонидашуда зарур аст ё фарқиати байни арзиши мӯтадили мол ва нархи чунин молҳо дар сурати барои содирот ба Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шуданашон зиёд бошад.

3. Боқи чубронӣ набояд аз маблағи камтарине, ки барои бартараф намудани зарар дар саноати ватанӣ зарур аст ё арзиши пурраи субсидия зиёд бошад.

Моддан 36. Расмнети таҳқиқот

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд дар асоси аризаи хаттӣ, ки аз намояндагони саноати ватанӣ ё аз номи онҳо воридгардидааст, таҳқиқот гузаронад.
2. Ариза аз намояндагони саноати ватанӣ ё аз номи онҳо пешниҳодгардида дониста мешавад, агар:
 - он аз ҷониби истеҳсолкунандагони ватание пешниҳод шуда бошад, ки ҳаҷми умумии маҳсулоташон 25 фоиз ё зиёдтар аз ҳаҷми умумии истеҳсоли дохилии маҳсулоти шабехро ташкил диҳад;
 - ҳаҷми умумии муштаракӣ маҳсулоти истеҳсолкунандагони дар сархати якуми қисми мазкур пешбинигардида зиёда аз 50 фоизи ҳаҷми умумии маҳсулоти шабехи истеҳсолкардаи он қисми истеҳсолкунандагони ватаниеро ташкил кунад, ки ариза пешниҳод карда, дархостро дастгирӣ мекунад ё нисбат ба он эътироз баён менамоянд.
3. Истеҳсолкунандагоне, ки бо воридкунандагон ё содиркунандагони маҳсулоти гуё субсидияшуда ё демпингӣ алоқаманданд ва ё истеҳсолкунандагоне, ки чунин маҳсулотро мустақилона ворид менамоянд, набояд ҳамчун қисми саноати ватанӣ баррасӣ шаванд.
4. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд аризаи дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинигардида баррасӣ намуда, муайян намояд, ки таҳқиқотро оғоз намудан лозим аст ё не.
5. Сарфи назар аз муқаррароти қисми 1 моддаи мазкур, агар далелҳои қоғазӣ ҷой доштани демпинг ё субсидия, зарари назаррас ё алоқамандии сабабу оқибат мавҷуд бошанд, мақоми ваколатдори худ таҳқиқотро оғоз намояд.
6. Мақоми ваколатдори давлатӣ набояд доир ба аризаҳои воридшудаи дорои пешшӯд дар хусуси оғоз намудани таҳқиқот маълумот диҳад. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд дар бораи қарор оид ба оғоз намудани таҳқиқот ва ҳар марҳилаи минбаъдаи расмиёт иттилоъ диҳад.
7. Таҳқиқот, ба истиснои ҳолатҳои махсус, бояд дар давоми як соли пас аз оғоз гардиданаш ба итмом расонида шуда. дар ҳаҷ сурат пас аз оғоз шуданаш набояд зиёда аз 18 моҳ давом кунад.

Моддаи 37. Ариза оид ба оғоз намудани таҳқиқот

- Ба ариза дар бораи оғоз намудани таҳқиқот бояд ҳамаи далелҳои зарурӣ, аз ҷумла маълумоти зерин замима карда шаванд:
- тавсифи маҳсулоти эҳтимолан демпингӣ;
 - шахсияти аризадиханда ва иттилоот оид ба саҳми аризадиханда дар ҳаҷми умумӣ ва арзиши истеҳсоли дохилии маҳсулоти дар сархати якуми моддаи мазкур пешбинигардида;
 - номи кишварҳои содиркунанда, номи ҳар содиркунанда ё истеҳсолкунандаи хориҷии ба аризадиханда маълум ва рӯйхати шахсони маълуме, ки маҳсулоти эҳтимолан демпингиро ворид месозанд;
 - иттилоот дар бораи мавҷудияти демпинг ва ё субсидия, вайрон кардани истеҳсолоти дохилӣ ба сабаби демпинг ё воридоти субсидияшуда ва дар бораи алоқамандии сабабу оқибати байни демпингии ё воридоти субсидияшаванда ва зарар.

Моддаи 38. Тарафҳои манфиатдор

1. Тарафҳои манфиатдор, аз ҷумла истеъмолкунандагони саноати маҳсулоти мавриди таҳқиқот ва ташкилотҳои намояндагии истеъмолкунандагон метавонанд дар таҳқиқот иштирок намуда манфиатҳои худро муҳофизат намоянд ва дорои ҳуқуқҳои зерин мебошанд:
 - бо тарафҳои дорои манфиатҳои мутақобила вохурда, ақидаи муқобилро шунаванд ва далелҳои муқобилро пешниҳод намоянд;
 - фикру ақидаи худро шифохан баён намоянд ва агар онҳо сипас дар шакли хаттӣ пешниҳод ва ба дигар тарафҳои пешкаш гарданд, аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ ба инобат гирифта мешаванд;
 - ҳар иттилооти ғайримахфиро дар ихтиёр дошта бошанд.
2. Мақоми ваколатдори давлатӣ қабл аз қабули қарор оид ба демпинг ва ё субсидия, бояд дар бораи далелҳои асосии баррасишаванда. ки барои оғози расмиёти таҳқиқот замина мегузоранд, ҳамаи тарафҳои манфиатдорро огоҳ намуда, ба онҳо имконият диҳад, ки дар давоми рӯз далелҳои худро пешкаш намоянд. Пас аз гузаштани ин мӯҳлат мақоми ваколатдори давлатӣ бояд қарор қабул намояд.

Моддаи 39. Қабули қарор

Дар сурате, ки агар ҷой доштани демпинг ё субсидия тасдиқ карла шавад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавриди ситонидани боҷҳои зиддидемпингӣ ё чуброни қарор қабул менамояд.

Моддаи 40. Чораҳои муваққатӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пас аз гузаштани 60 рӯз аз санаи оғоз гардидани таҳқиқот, агар ҳолатҳои зерин муайян шуда бошанд, ҳуқуқ дорад чораҳои муваққатии зиддидемпингӣ ё чуброниро татбиқ намояд:
 - эҳтимолияти ҷой доштани демпинг ва ё субсидия ва зарари пайвастаи ба саноати дохилӣ расонидашуда;
 - таъхир зараре расонад, ки барқарор намудани он мушкул ҳоҳад буд;
 - ба тарафҳои манфиатдор имконияти муносиб дода шуд, то маълумоти худро. ки барои ҳифзи манфиатҳои онҳо заруранд, пешниҳод намоянд.
2. Ҳама гуна қарорҳои оид ба амалисозии чораҳои муваққатӣ бояд расман интишор карда шаванд.
3. Татбиқи чораҳои муваққатӣ дар ҳолати боҷҳои зиддидемпингӣ набояд аз шаш моҳ ва дар ҳолати боҷҳои чубронӣ аз чор моҳ зиёдтар давом кунад.

Моддаи 41. Чамъоварӣ ва баргардонидани боҷҳо

1. Агар маблағи ниҳии зиддидемпингӣ ё чубронӣ аз боҷи пешаки пардохташуда ё маблағи бо мақсадҳои замонат ҳисоб кардашуда зиёдтар бошад, пас дар ин сурат фарқи маблағ ситонида мешавад.
2. Агар пас аз анҷоми таҳқиқот ҷой доштани демпинг ё субсидия тасдиқ нагардад ё боҷи ниҳой нисбат ба боҷи пешаки пардохташуда ва ё маблағи замонат камтар бошад, пас дар ин сурат вобаста ба ҳолат фарқи бояд баргаронида шавад ва ё боҷ аз нав ҳисоб карда шавад.

Моддаи 42. Мӯҳлати амал

1. Боҷи зиддидемпингӣ ё чубронӣ то замоне эътибор дорад, ки барои бартараф намудани зарар зарур аст, вале ин мӯҳлат аз лаҳзаи ҷорӣ гардидани он ё аз рузи баррасии охири он, агар ин баррасӣ ҳам демпинг ва ҳам зарарро фаро гирифта бошад, набояд аз 5 сол зиёд бошад.

2. Мақрми ваколатдори давлатӣ бояд дар муҳлати дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинигардида зарурати идома додани истифодаи бочро мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур дар бораи расмиёти таҳқиқот баррасӣ намояд. Боч метавонад то ҷамъбасти ҷунин баррасӣ эътибор дошта бошад.

3. Агар дар натиҷаи баррасии дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинишуда муқаррар карда шавад, ки дар натиҷаи катъи амали бочи зиддидемпингӣ ё ҷубронӣ демпинг, субсидия ва зарари ба саноати ватанӣ расонидашуда эҳтимол аст идома наёбад ё такрор нашавад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба шароит бояд бочи зиддидемпингӣ ё ҷуброниро бекор кунад.

53. Ҷораҳои муҳофизати

Моддаи 43. Меъёрҳои барои татбиқи ҷораҳои муҳофизатӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади бартараф намудани зарар ба саноати ватанӣ. инчунин таҳдиди зарар ба саноати ватанӣ бо сабаби афзоиши воридот ҷораҳои муҳофизатиро татбиқ менамояд, Агар мутобиқи талаботи моддаҳои 44-49 Қонуни мазкур муқаррар карда шавад, ки воридоти маҳсулоти муайян дар давраи муайян ба андозаи мутлақ ё дар муқоиса бо истеҳсолоти дохилӣ ба миқдори афзоишбаанда амали гардонидани шудааст ва ё дар шароите амали гардонидани шуда бошад, ки ҷунин воридот ба саноати ватанӣ, ки молҳои шабеҳ ё молҳои бевосита рақобаткунанда истеҳсол мекунад, зарари ҷиддӣ расонидааст ё таҳдиди расонидани ҷунин зарарро доштааст.

2. Ҷораҳои муҳофизатии нисбат ба воридоти ҷамаи маҳсулоти дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинигардида, сарфи назар аз кишвари истеҳсол ё кишвари содирот, татбиқ мегарданд.

Моддаи 44. Қарор қарор дар бораи татбиқи ҷораҳои муҳофизати

1. Қарор дар бораи татбиқи ҷораҳои муҳофизати бояд ба натиҷаи таҳқиқоте асос ёбад, ки аз тарафи мақоми дахлдори давлатии ташаббуснишондода, дар доираи ваколатҳои худ гузаронида шудааст.

2. Қарор дар бораи ташаббуси таҳқиқот бояд интишор гардида, бо тартиби муқарраргардида ба маълумоти ҷамаи тарафҳои манфиатдор расонида шавад.

3. Тартиби ташаббус ва гузаронидани таҳқиқот аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 45. Намудҳои ҷораҳои муҳофизати

1. Ҷораҳои муҳофизати дар шакли маҳдудиятҳои миқдорӣ ё баланд бардоштани тарифҳои андешида мешаванд. Ҷораҳои муҳофизати танҳо ба он андозае татбиқ мегарданд, ки барои пешгирии бартараф намудани зарари ҷиддӣ ва барои осон гардонидани чараёни мутобиқсозии истеҳсолот зарур аст. Ҷораҳои интиҳобшуда бояд барои ноил шудан ба ин мақсадҳо муносиб бошанд.

2. Агар ба сифати ҷораи муҳофизати маҳдудияти миқдорӣ истифода гардад, пас он набояд миқдори воридотро поёнтар аз ҳаҷми миёнаи воридоти ҷунин мол дар давоми се соли нишондиҳандаи қабл аз ҷунин воридот, ки дар хусуси онҳо ҷунин маълумот мавҷуд аст, ихтисор намояд, агар асосноккунии дақиқ бо назардошти он, ки дарачаи дигар барои пешгирии бартараф намудани зарари ҷиддӣ лозим аст.

Моддаи 46. Мӯҳлати амали ҷораҳои муҳофизати

1. Ҷораи муҳофизати барои бартараф намудани зарар ба мӯҳлати на зиёдтар аз чор соли пас аз лаҳзаи ҷорӣ гардидани татбиқ мегардад.

2. Агар Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи расмиёти дар боби мазкур пешбинигардида муқаррар намояд, ки ҷораи муҳофизати ханӯз зарур аст ва дар хусуси дар чараёни мувофиқшавӣ қарор доштани истеҳсолот далелҳои мавҷуданд мӯҳлати татбиқ метавонад тамдид карда шавад.

3. Ҷораи муҳофизатии мутобиқи муқаррароти қисми 2 моддаи мазкур тамдидшуда набояд аз мӯҳлати то тамдид ҷойдошта дарозтар бошад.

4. Давраи умумии татбиқи ҷораи муҳофизатӣ набояд аз ҳашт сол зиёдтар бошад.

Моддаи 47. Озодкунии (либерализатсия)

1. Агар мӯҳлати амали ҷораи муҳофизатӣ аз як сол зиёдтар бошад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давоми мӯҳлати татбиқи ҷораи онро тадриҷан озод мекунад.

2. Агар мӯҳлати амали ҷораи муҳофизатӣ аз се сол зиёдтар бошад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаи зарурати татбиқи ҷунин ҷораро на дертар аз гузаштани нисфи мӯҳлати татбиқи ҷора баррасӣ намуда, дар мавриди зарурат онро бекор мекунад ё ба озодкунии он суръат мебахшад.

Моддаи 48. Татбиқи ҷораи муҳофизатӣ

1. Ҷораи муҳофизатӣ нисбати воридоти маҳсулоте, ки қаблан таҳти ҷунин ҷора қарор гирифта буд, то ба охир расидани давраи баробар ба давраи татбиқи ин ҷора амалӣ намегардад. Ҷунин мӯҳлат аз ду сол камтар буда наметавонад.

2. Дар ҳолатҳои истисноӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад нисбат ба воридоти маҳсулот пас аз гузаштани як сол ҷораи муҳофизатиро бо давомнокии 180 рӯз ё камтар аз он татбиқ намояд, агар ҷунин ҷораи муҳофизатӣ нисбат ба ҳамин хел маҳсулот дар давоми панҷ соли гузашта зиёда аз ду маротиба истифода нашуда бошад.

Моддаи 49. Ҷораҳои муҳофизатии муваққатӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад дар шакли баланд бардоштани тарифҳои барои давраи на зиёдтар аз 200 рӯз ҷораҳои муваққатии муҳофизатиро ҷорӣ намояд, агар муайян гардад, ки далелҳои возеҳан аз он шаҳодат медиҳанд, ки:

- воридоти афзоишфта боиси зарари ҷиддӣ ба истеҳсолоти ватанӣ гардидааст ё таҳдиди расонидани ҷунин зарарро дорад;

- таъхир дар татбиқи ҷораҳои муваққатӣ боиси зараре мегардад, ки минбаъд барқарор намудани он мушкил ҳоҳад буд.

2. Агар таҳқиқоти минбаъда муқаррар намояд, ки ҳаҷми афзоишфтаи воридот боиси зарари ҷиддӣ ба саноати ватанӣ нагардидааст ё хатари расонидани ҷунин зарарро надоштааст, ҳар маблағи мутобиқи қисми 1 моддаи мазкур ситонидашуда бояд бетаъхир ба воридкунандагони манфиатдор баргардонидани шавад.

3. Давомнокии ҳар ҷораи муҳофизати бояд бо давомнокии умумии ҷораҳои дар моддаи 46 Қонуни мазкур пешбинигардида ҳисоб карда шавад.

54. Ҷораҳои барои ҳифзи тавозуни нардом

Моддаи 50. Шартҳо ва расмиёт

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ҳифзи тавозуни пардохт дар асоси маълумоти пешниҳоднамудаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад маҳдудиятҳои миқдории воридоти молро дар ҳолатҳои зерин қорӣ намояд:

- пешгирӣ намудани таҳдиди ногузир ё боздоштани камшафии ҷиддии захираҳои асьор;
- ноил шудан ба суръати зиёдшафии қобили қабули захираҳои хеле- ками асьор.

2. Ҷораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт набояд ба манфиатҳои тиҷоратӣ ё иқтисодии кишварҳо ё қаламраве, ки Тоҷикистон дар ин соҳа бо онҳо уқдадорихоӣ байналмилалӣ дорад, зарар расонанд ва набояд бо мақсади ҳифзи истеҳсолкунандагони ватанӣ муқаррар ва/ё татбиқ карла шаванд.

Моддаи 51. Истифодаи ҷораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт

1. Ҷораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт бояд тибқи зарурат боқӣ монда, тадричан бо бехтар шудани тавозуни пардохт коҳиш дода шаванд.

2. Ҷораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт набояд монеи воридоти намунаҳои тиҷоратӣ гарданд ё ба риояи муқаррарот дар бораи ҳифзи ҳуқуқи моликияти зехнӣ ҳалал расонанд.

БОБИ 7. МИНТАҚАҲОИ САВДОИ ОЗОД ВА НАЗДИСАРҲАДӢ

Моддаи 52. Минтақаи савдои озод

1. Минтақаи савдои озод қаламрави гумрукиест, ки мутобиқи шартномаи байналмилалӣ бо як ё якчанд давлат ё гуруҳи давлатҳо боҷҳои гумрукӣ ва ҷораҳои дигари маҳдудкунии савдои молҳои дар ҳамин қаламрави гумрукӣ истеҳсолшуда дар мавриди амали ҳамаи савдои хориҷии чунин молҳо дар доираи қаламрави гумрукии мазкур бекор карда шудаанд. Зимнан, субъектҳои минтақаи савдои озод яки ҳамоҳангсозии муҳиме дар мавриди истифодаи боҷҳои гумрукӣ ва дигар ҷораҳои танзими савдои хориҷии молҳоро бо кишварҳои сеюм амалӣ наменамоянд.

2. Тартиби амалӣ намудани савдо дар минтақаҳои савдои озод на қаламрави дахлдоре, ки дар он низомҳои махсуси амали намудни фаъолияти савдои хориҷӣ муқаррар мегарданд, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 53. Савдои наздисарҳадӣ

1. Савдои наздисарҳади дар асоси шартномаи байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон бо давлати хориҷии ҳамсарҳад амалӣ гардонида шуда, пешниҳоди низоми махсуси мусоиди фаъолияти савдои хориҷиро дар мавриди савдои хориҷии молу хизматрасоние, ки танҳо барои қонеъ гардонидани талаботи маҳал ба молу хизматҳои дар ҳудуди қаламрави дахлдори наздисарҳади истеҳсолшуда ва барои истеъмол аз тарафи шахсони воқеии дорои маҳали доимии зист дар ин қаламрав ва шахсони ҳуқуқии дорои маҳали чойгиршавӣ дар ин қаламрав таъингардида пешбини наменамояд. Зимнан, низоми махсуси мусоиди мазкур ба дигар давлатҳои хориҷи ё гуруҳи давлатҳои хориҷие, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон бо онҳо шартномаҳои байналмилалӣ оид ба пешбинии пешниҳоди низоми мусоидати бештарро ба имзо расонидааст, дахл надорад.

2. Савдои наздисарҳади метавонад аз тарафи шахсони дорои маҳали доимии чойгиршавӣ (маҳали зист) дар қаламрави наздисарҳади Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шахсони хориҷии дорои маҳали доимии чойгиршавӣ (маҳали зист) дар қаламрави наздисарҳади дахлдоре, ки дар шартномаи байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон бо давлати хориҷии ҳамсарҳад муайян шудааст, танҳо барои қонеъ гардонидани талаботи маҳал ба молу хизматрасониҳои дар ҳудуди қаламрави дахлдори наздисарҳади истеҳсолшуда ва барои истеъмол дар қаламрави дахлдори наздисарҳади таъингардида амалӣ гардонида шавад.

3. Тартиби амалӣ намудани савдои наздисарҳади ва қаламрави дахлдорро, ки дар он низомҳои махсуси амалӣ намудани фаъолияти савдои хориҷӣ муқаррар мегарданд, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон бо давлатҳои хориҷии ҳамсарҳад муайян наменамояд.

БОБИ 8. МУҚАРРАРОТИ ҲОТИМАВИ

Моддаи 54. Ҳалли баҳсҳо

1. Субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ метавонанд оид ба қонунгузори нисбат ба аҳдҳояшон истифодашаванда ва интиҳоби суд ё арбитражи салоҳиятнок ба мувофиқа расанд.

2. Агар қонунгузори татбиқшаванда ё мақомот оид ба ҳалли баҳсҳо аз ҷониби тарафҳо мувофиқа нашуда бошад, пас қонунгузорӣ ё мақомот оид ба ҳалли баҳсҳо мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 55. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 56. Аз эътибор соқит доннстанн Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар боран танзими давлатии фаъолияти тиҷоратии хориҷӣ»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 сентябри соли 1999 «Дар бораи танзими давлатии фаъолияти тиҷоратии хориҷӣ» (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 1999, №9, мод.226) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 57. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур нас аз интишори расми мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

ш. Душанбе

3 июли соли 2012

№846

Эмомали Раҳмон